

Bron: De Nederlandsche Spectator

Datum: 5 september 1863

Auteur: J.J. Cremer (Redactielid)

Dossier: No. 36

Te Wolfhezen

*Een literaire reportage over natuur,
massa en religieus dogma.*

Een stille herinnering aan P.L.L. Oerder

J.J. Cremer richt zijn verslag aan zijn ontslapen vriend en kunstschilder Pieter Oerder. Voor hen was het Gelderse Wolfhezen geen locatie voor massabijeenkomsten, maar een heilig schildersparadijs.

“Niets, niets stoorde dan de plegtige stilte... het nestelen der wondduif van verre, 't geritsel door 't loof van den vallenden eikel.”

De Oproep: De Invasie Begint

Een stem klinkt door het land. Duizenden gelovigen maken zich op om naar het bos te reizen voor een groot Zendingsfeest. De verstoring van de vrede is een feit.

Het Doel:

Den heiden ten zegen,
uw ziele ten heil.

De Menigte:

Duizenden mensen uit
alle oorden des lands.

De Motivatie:

Gewekt door
geestverwantschap en
verlangen om Gods lof
te zingen.

“Op, Christenen! doscht u in feestgewaad; spoed u naar Gelderlands lustoord!”

Observaties in de Trein

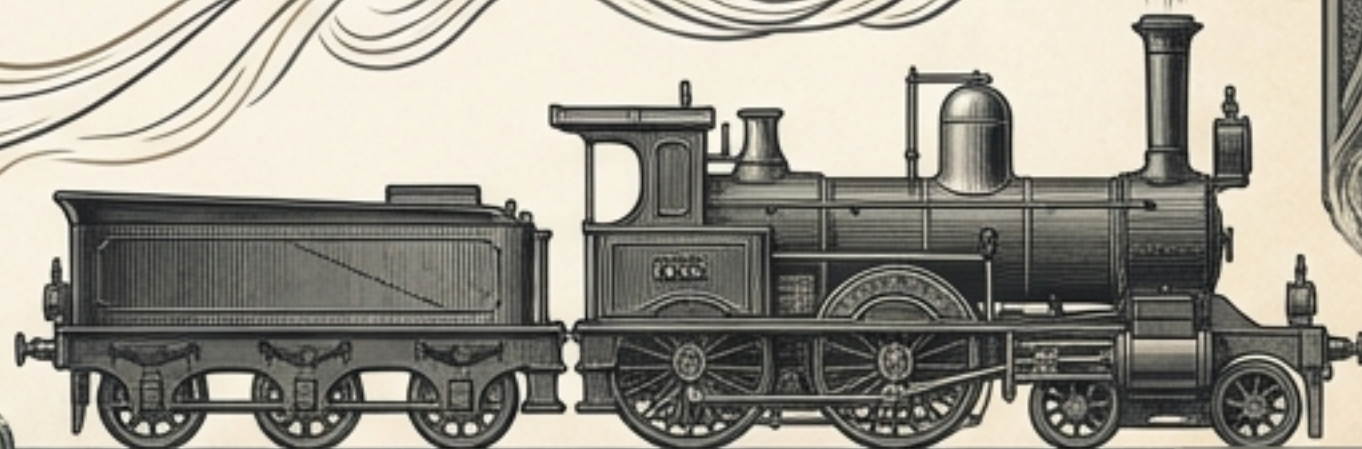
De Zangers

Vier jonge meisjes zingen onophoudelijk psalmen. Cremer observeert de groote blauwe oogen van het blondste der meisjes, voortdurend van reine geestdrift schitterend.

De Scepticus (Cremer)

Cremer vraagt zich stilletjes af of de nadruk op een hemels Jeruzalem niet leidt tot ondankbaarheid aan den Schepper voor de schoonheid van het aardse bestaan.

*De treinweergave toont geen bittere fanatici,
maar gewone doch fatsoenlijke menschen,
zingend over Het betere vaderland.*

Aankomst in het Paradijs

De anders zo stille straatweg is bedekt met een bontkleurig lint dat voortfladdert. Duizenden mensen rollen zich uit over de heide.

De Blauwe Broodkraam

Midden in het frisse groen van het eikenhout staat een lange, blauw geverfde broodkraam. Cremer merkt op dat zijn schildersvriend ongetwijfeld gedesillusioneerd zijn blik had afgewend van deze ontwijding van dit schoonste oord.

Echo's uit het Verleden: Het Wodan-Visioen

Wandelend door het bos, ziet Cremer niet alleen het heden. Hij stelt zich de gruwelijke offers voor die hier eeuwen geleden plaatsvonden op een heuvel waar in vroegere eeuwen het heidendom zijne dooden begroef.

De Priesters:

Witgeklede priesters van Wodan heffen hun handen ten hemel.

De Kreet:

Een jonge vrouw, kleding gescheurd, schreeuwt om wraak voor haar geofferde kind: Wodan zij vervloekt!

“En digte rookwolken stijgen op van het altaar en dwarrelen voort langs stam en langs takken...”

Echo's uit het Verleden: De Inquisitie

Het visioen verschuift naar de 16^e eeuw. Hetzelfde bos diende als schuilplaats voor protestantse vluchtelingen toen de gewetensdwang den fanatieken kop verhief.

† Mannen en vrouwen bijeengedrongen, schuilend voor de inquisitie.

† Angst voor de brandstapel en de woede der Isebels.

† De stille hoop dat Babylon zal vallen voor het woord.

Cremer beseft: Mensenoffers vallen er niet meer. Gewetensvrijheid is de zege van deze eeuw.
Maar de dogmatische strijd is nog lang niet gestreden.

Het Spektakel in het Bos

De Gelderse Boerin

Een blonde deerne in een eenvoudig paars jakje, aandachtig luisterend.

Tussen drie sierlijke beuken verheft zich een spreekgestoelte, opgebouwd uit jong gekloofde sparren. Een ontelbare schare vormt een wijd amfitheater op de flanken van de heuvel.

De Blinde Jongen

Gesteund door een grijze burger uit de stad, de matte oogen naar boven gericht.

De Zogende Moeder

Een jonge moeder die verscholen achter het struikgewas haar zuigeling laaft.

De Preek: Vuur, Hel en de Antichrist

De volksman beklimt het houten spreekgestoelte. Wat begint als een welkom, transformeert in een bittere, strijdlustige waarschuwing tegen de onzichtbare vijand.

“Mannen broeders! wandelt als kinderen des lichts, vervloekende Satan...”

“Hef het zwaard tegen hen die afhoeteren van den eenigen God...”

“Zingt psalmen totdat de ure komt, de ure der persecutie, maar dan ook: strijdt!”

Cremer observeert dit alles met stijgende verbazing. Is dit werkelijk de boodschap die in dit vreedzame sparrenbos moet klinken?

Zicht op de Mens: Vroomheid versus Hypocrisie

Het Meisje

- **Actie:** Bedenkt zich niet en plukt stilletjes bosbessen.
- **Motief:** Voor haar kleine broertje dat huilend thuisbleef. Ze bewaart ze in een glazen flesje.
- **Oordeel:** Een vrome omstander verdenkt haar ten onrechte van het drinken van verboden drank. Een traan parelt in haar oog.

De Hypocriet

- **Uiterlijk:** Een leelijken man, met zijn neus als een aardappel... met wratten er op.
- **Kledij:** Een veel te lange jas met een vaalbruine paraplu onder de arm.
- **Actie:** Zingt met overslaande stem een begrafenislied dat hij zélf schreef voor zijn overleden vrouw, smachtend naar de aandacht van omstanders.

**VERDOEMENIS!
VERDOEMENIS!!**

Het is dit specifieke, herhaalde geschreeuw dat voor Cremer de druppel is. Het galmt door de groene zalen van zijn geliefde bos.

“Een bitter pijnlijken indruk moest ik ontvangen toen op uw schoonste gedeelte, onder het malsche groen uwer beuken en eiken, al galmend dat woord werd herhaald.”

Cremers Oordeel: Een Bos voor de Liefde

Terwijl Cremer het terrein verlaat en het rookzuiltje van de hoeve langzaam oplost in de avondsluier, velst hij zijn oordeel. Hij droomt van een toekomstig Wolfhezen waar massa's bijeen mogen komen, mits hun intenties zuiver zijn.

Men moet de boom aan zijn vruchten leren kennen.
Wolfhezen moet een plek zijn voor mensen die:

- Steeds edeler en reiner streven.
- Niet oordelen en verdoemen.
- Eén zijn in de heiligste Liefde.